

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
14.11.2018

с. Верхний Услон

КАРАР
1326

Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитетының «2017-2019 елларга Югары Ослан муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау» программасын раслау турында 2017 елның 17 ноябрәндәге 2098 нче карарына үзгәрешләр кертү турында

Финанслау суммасына төзәтмәләр кертү сәбәпле, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты КАРАР БИРӘ:

1. «Югары Ослан муниципаль районының 2017-2019 елларга әйләнә-тирә мохитен саклау» программасын (1 нче Кушымта) яңа редакциядә расларга.

2. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә төзелеш, торак – коммуналь хужалыгы, элементә һәм энергетика буенча урынбасары Р. Г. Монасиповка йөкләргә.

**Башкарма комитет
итәкчесе**

Л.С. Хакимянов

Югары Ослан муниципаль районы
Башкарма комитетының
№ 1326 14 ноябрь 2018 ел
карары белән

РАСЛАНДЫ

**«2017-2019 елларга Югары Ослан
муниципаль районының әйләнә-тирә
мохитен саклау»
ПРОГРАММАСЫ**

Программаның паспорты

Программаның исеме	«2017-2019 елларга Югары Ослан муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау» программасы
Программаны эшләү турында Карар кабул итү датасы (аны раслау датасы, тиешле норматив актның исеме һәм номеры)	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 9 декабрдәге 1816 номерлы карары
Заказчы	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр программасы	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты
Максатлар	Табиғый ресурслардан рациональ файдалану, шулай ук Югары Ослан муниципаль районының табиғый тирәлеген янадан торгызу, саклауга һәм сыйфатын яхшыртуга юнәлтелгән конкрет чараларны тормышка ашыру
Бурычлар	-әйләнә-тирә мохит мониторингын һәм оештыру-оператив идарә системасын камилләштерү; - элге программага кертелгән чараларны этаплап тормышка ашыруны үз вакытында һәм максатчан финанслауны, акча чараларын куллануны тәмин итү; - халыкның барлык катламнарына гомуми экологик белем бирү сәясәтен үткөрү.
Программаны башкаручылар	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты, Югары Ослан муниципаль районы авыл жирлекләре, район предприятиеләре һәм оешмалары
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	Программа 2017-2019 еллар дәвамында тормышка ашырыла.
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	Россия Федерациясе бюджеты, Татарстан Республикасы, жирле бюджет, район предприятиеләре һәм оешмалары чаралары, башка чыганаclar-15 241мең сум (2017-4 116 мең сум, 2018-7009 мең сум, 2019-6409,0 мең сум.)

Кереш

Соңгы вакытта дәүләт дәрәжәсендә дә, жәмәгать аңында да цивилизациянең үсеше гадәти дәрәжәдә тизләтелгән фәнни-техник прогрессы алга таба үстерү табигатькә кертелә торган үзгәрешләр, еш кына кире кайтарылмый торган үзгәрешләр куркынычга китерергә мөмкин, ә бәлки, иң беренче чиратта, планетаның иң мөһим биологик өлеше буларак кеше өчен дә куркыныч. Социаль-иқтисадый, хужалык һәм экологик бурычларны баланслы хәл итүне гамәлгә ашыручы Татарстан Республикасының озак вакытлы экологик сәясәтенең фәнни нигезе булып Татарстан Республикасының табигатьтән рациональ файдалануга һәм әйләнә-тирәлеккә тискәре йогынтыны киметүгә юнәлтелгән тотрыклы үсешенә күчү концепциясе тора.

Югары Ослан муниципаль районында әйләнә-тирәлекне саклау һәм табигый ресурслардан рациональ файдалану мәсьәләсе, нигездә, авыл хужалыгы характерына карамастан, аерым әһәмияткә ия. Миллионлы шәһәр (Казан) белән янәшә Казанның сәнәгать һәм транспортының да, аның халкының да безнең район экосистемасына йогынтысы зур. Экологик проблемалар спектры жәмгыятьнең сәламәтлеге һәм байлыгы белән бәйле Югары Ослан муниципаль районы территориясенең тарихи (табигый) потенциалын саклау һәм аларны чишү өчен тиешле һәм комплекслы якин килүне таләп итә.

2. Югары Ослан муниципаль районында әйләнә-тирә мохит торышын анализлау.

2.1. Атмосфера һавасы торышын анализлау.

Хисап мәгълүматлары буенча, Югары Ослан муниципаль районының һава бассейнына 2-тп (һава) бер ел эчендә чыгарыла:

каты матдәләр	16,31 тонна
күкертле ангидрид	0,31 тонна
углерод оксиды	42,72 тонна
азот	10,86 тонна
углеводородлар (ЛОСсыз)	37,4 тонна
ЛОС	4,1 тонна
Башка	92,32 тонна

Атмосферага чыгарылган зарарлы матдәләрнең шактый өлешен котельныйларны яндырганда барлыкка килә торган матдәләр һәм эре авыл хужалыгы предприятиеләре эшчәнлеге продуктлары тәшкил итә.

Югары Ослан муниципаль районының атмосфера һавасын пычратуга 2 автомобиль юлы зур өлеш кертә: «М7-Идел -Мәскәү-Уфа» федераль трассасы һәм Казан - Буа - Ульяновск халыкара автомобиль юлы.

Атмосфера һавасының сыйфатын контрольдә тоту Роспотребнадзорның ТР буенча идарәсенең Яшел Үзән районы һәм Яшел Үзән шәһәрәндәге территориаль бүлеге көче белән алып барыла.

2.2. Су ресурслары торышын анализлау.

Югары Ослан муниципаль районының су белән тәмин итү жир асты чыганаclarыннан су алу, чишмәдән каптаж ясау белән башкарыла.

Су үткәргечләрнең күп өлеше реконструкция, киңәйтүне, техник яктан яңадан коралландыруны таләп итә, бигрәк тә су әзерләү технологиясе өлешендә. Скважиналар күп очракта автоматик идарә белән жиһазландырылмаган, бу исә суның исәпкә алынмаган чыгымнарына, жиһазлар аварияләренә китерә. Гамәлдәге суүткәргеч челтәрләр һәм корылмалар тузу аркасында икенчел пычрату бара. Скважиналардан кулланылган суны төп пычратучылар булып югары минерализация, катылык хезмәт итә.

Район үзәгендә генә дә халыкның 12% ын үз эченә алган үзәкләштерелгән канализация системасы бар. Гомуми озынлыгы 11,3 км, канализация

челтәрләренң уртача тузган булуы 45%. Калган торак пунктларда агынты суларны чокырларга агызалар.

Үзагышлы коллекторлар системасы белән жыелган торак төзелешләрдән жыелган су коллектор буенча житештерүчәнлеге 92м3/сәгать булган Ø110 кое аша КНС-2 канализация насос станциясенә килә, монда ø225мм сүндергеч-үзагышлы коллекторга бирелә һәм алга таба КНС-1гә килә. Житештерүчәнлеге 102 м3/сәгать булган КНС-1 һәм житештерү күләме 600 м3/тәүлек булган Ø160м ике көйле коллекторы биологик чистарту корылмаларының кабул итү камерасына керә.

2016 елның 1 гыйнварыннан 2016 елның 30 сентябренә кадәр «Татарстан Республикасында Гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФФГУЗның Югары Ослан бүлегә тарафыннан Яшел Үзән районында һәм Яшел Үзән шәһәрндә хужалык-эчә торган су челтәреннән эчәргә яраклы суның микробиологик күрсәткечләре тикшерелгән-57 берәмлек, «Таткрахмалпатока» ААЖдә тонык су чистартылганнан соң сточной су пробасы -1, канәгәтләнмәслек анализлар юк. Югары Ослан муниципаль районы территориясендә берничә кечкенә елга ага: Сулица, Шиш, Моркваш, Чангара.

2.3. Житештерү һәм куллану калдыклары.

Югары Ослан муниципаль районы территориясендә 169 мең куб.м. проект егәрлеге булган Воробьевка авылы янында 1 полигон бар. Бүгенге көндә полигонның тулылыгы 140,22 мең куб. м, бу 83% тәшкит итә.

Каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару Югары Ослан муниципаль районының кискен проблемасы булып тора. Бу проблема Макыл авылы янында муниципальара, төзелеп бетмәгән полигон базасында планлаштырылган яңа каты көнкүреш калдыклары полигоны тапшырганда өлешчә хәл ителә. Шулай ук районны торак пунктларда урнаштыру өчен махсус техника, контейнерлар һәм контейнер майданчыклары белән тәэмин итү мәсьәләсе дә бар.

3. Комплекслы программаның максатлары һәм төп бурычлары

Әлеге программаның максаты-табигый ресурсларны саклау һәм рациональ файдалану өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен формалаштыру, шулай ук Югары Ослан муниципаль районының табигый тирәлеген янадан торгызуга, саклауга һәм сыйфатын яхшыртуга юнәлтелгән конкрет чараларны тормышка ашыру.

Куелган максатларга ирешү түбәндәге бурычларны хәл итү юлы белән тәэмин ителергә мөмкин:

- -әйләнә-тирә мохит мониторингын һәм оештыру-оператив идарә системасын камилләштерү;

- - элеге программага кертелгән чараларны этаплап тормышка ашыруны тээмин итү, үз вакытында һәм максатчан финанслау, акча чараларын куллануны тээмин итү;
- - халыкның барлык катламнарына гомуми экологик белем бирү сәясәтен үткәрү.

4. Комплекслы программаны ресурслар белән тээмин итү

Программа проектында түбәндәге финанслау чыганакалары каралган: РФ бюджеты; республика бюджеты, Югары Ослан муниципаль районы бюджеты, предприятие һәм оешмалар акчасы, башка чыганакалар.

Программа Югары Ослан муниципаль районының экологик торышын исәпкә алып, иң өстенлекле юнәлешләр буенча формалаштырылды. Гомумән алганда, 2017-2019 елларга Программаны гамәлгә ашыру өчен 17534,0 мең сум күләмендә финанслау кирәк.

5. Программа чаралары исемлеге

№	Чаралар	Башкаручы	Вакыт	Эшләрнең бәясе (мең сум.)			Финанслау чыганагы	Көтелгән нәтижә
				2017	2018	2019		
1. Оештыру эшләре								
1.1	Табигатьне саклау эшчәнлегенең өстенлекле юнәлешләре буенча муниципаль районның норматив актларын эшләү	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты	2017-2019 еллар	-	-	-	-	
1.2	Муниципаль районда табигатьтән файдалану һәм санитар-эпидемиологик иминлек комиссиясе эшен оештыру	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты	2017-2019 еллар	-	-	-	-	
2. Техноген йөкләнешне киметү буенча табигатьне саклау чараларын тормышка ашыру буенча чаралар								
2.1	Потенциаль куркыныч объектларны (куркыныч производстволарны, шул исәптән пестицидлар һәм агрохимикатларны, нефть продуктларын саклау объектларын һ. б.) инвентарлаштыру.	Югары Ослан муниципаль районының авыл хужалыгы идарәсе, Югары Ослан муниципаль районының авыл жирлекләре	2017-2019 еллар				-	Атмосфера һавасына, су һәм жир ресурсларына техноген йөкләнешне киметү

2.2	Карьерларны рекультивацияләү	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты	2017-2019 еллар	3116	2279	2500		Жир ресурсларына техноген йөкләнешне киметү, жир ресурсларын янадан торгызу
-----	------------------------------	---	-----------------	------	------	------	--	---

3. Су ресурсларын рациональ файдалану һәм су объектларын саклау буенча чаралар

3.1	Муниципаль район территориясендә урнашкан чишмэләрне төзекләндерү буенча чаралар үткөрү, аларны предприятиеләргә беркетү	Югары Ослан муниципаль районы авыл жирлекләре	2017-2019 еллар	0	-		МБ бюджеты, предприятиеләр акчасы	Су ресурсларыннан нәтижәле һәм рациональ файдалану
3.2	Югары Ослан авылы, Яр буе урамына яр ныгыту җайланмасын урнаштыру	Югары Ослан муниципаль районы, Югары Ослан авыл жирлегә	2018 ел	-	3200	-	МО бюджеты	Су ресурсларыннан нәтижәле һәм рациональ файдалану, язгы ташу нәтижеләрен киметү.

4. Атмосфера һавасын саклау буенча чаралар

4.1	Автотранспортта контроль-көйләү эшләрә	Югары Ослан муниципаль районы предприятиеләрә һәм оешмалары	2017-2019 еллар	-	-	-	-	Атмосфера һавасына зарарлы матдәләр чыгаруны киметү
4.2	Автотранспортка зарарлы матдәләр чыгаруны киметү чараларын кертү (присадкалар белән мотор майларын куллану, нейтрализаторлар урнаштыру)	Югары Ослан муниципаль районы предприятиеләрә һәм оешмалары	2017-2019 еллар	-	-	-	-	Атмосфера һавасына зарарлы матдәләр чыгаруны киметү
5. Житештерү һәм куллану калдыкларын утильләштерү, складлау, күмү								
5.1	Контейнер майданчыкларын төзекләндерү һәм бункерлар, шулай ук чүп чыгару өчен махсус техника сатып алу	Югары Ослан муниципаль районы авыл жирлекләре	2017-2019 еллар	400	930	1000	МО бюджеты	Район торак пункттында чүп жыю буенча эшчәнлекне киңәйтү
5.2	Авыл торак пунктлары һәм бакчачылык ширкәтләре территорияләрендә рөхсәтсез каты көнкүреш калдыкларын урнаштыру урыннарын бетерү буенча ярдәмче программалар эшләү һәм гамәлгә ашыру	Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты	2017-2019 еллар	600	600	1000	МО бюджеты	Район территориясен чистарту
6. Яшел төзелеш һәм үсемлекләр дөньясын саклау								
6.1	Санитар-саклау зоналары территориясендә, муниципаль районы торак пунктлары чикләрендә автомобиль транспорт кую урыннарын, паркларны, скверларны төзекләндерү буенча яшел үсентеләр утырту	Югары Ослан муниципаль районы авыл жирлекләре	2017-2019 еллар	-	-	1909	МО бюджеты	Район территориясен чистарту

6.2	Урман фондын чистарту	“Идел буге урманчылыгы” ДБУ	2017-2019 еллар	-	-		-	Район территориясен чистарту
7. Халыкка экологик тәрбия, белем бирү һәм агарту								
7.1	Балаларга һәм яшьләргә өзлексез экологик тәрбия бирү, белем бирү һәм агарту ярдәмче программаларын эшләү һәм гамәлгә ашыру	МКУ " Мәгариф бүлеге"	2017-2019 еллар	-	-	-	-	Халыкка экологик тәрбия бирү
7.2	Жәйге сәламәтләндерү лагерларында мәктәп укучыларының һәм экологик сменаларның махсуслаштырылган экологик лагерларын, лагерларны оештыру	МКУ " Мәгариф бүлеге"	2017-2019 еллар	-	-	-	-	Халыкка экологик тәрбия бирү
7.3	Массакуләм мәгълүмат чаралары, матбугат басмалар, Интернет челтәре аша халыкка даими мәгълүмати-хокукий белем бирүне оештыру	"Татмедиа" АОЖ	2017-2019 еллар	-	-	-	-	Халыкка экологик тәрбия бирү
БАРЛЫГЫ				4116	7009	6409		

6. Программаның үтәлешен контрольдә тоту һәм идарә итү

Программаны үтәү барышын гомуми мониторинглау экологик иминлекне тәэмин итү буенча муниципаль районнарның жирле үзидарә органнары эшчәнлегенең нәтижәлелеген бәяләү индикаторлары мәгънәләре белән билгеләнә.

7. Программаны эшләү һәм гамәлгә ашыру вакытында кулланыла торган юридик һәм хокукый документлар

1. «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон;
2. «Атмосфера һавасын саклау турында» 1999 елның 4 маендагы 96-ФЗ номерлы Федераль закон;
3. «Татарстан Республикасы Экология Кодексы» 15.01.2009 № 5-ТРЗ;
4. «Житештерү һәм куллану калдыклары турында» 2014 елның 29 декабрдәге 458-ФЗ номерлы Федераль закон;
5. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы шәһәрләре һәм муниципаль районнары территорияләрен чистарту буенча санитар-экологик икеайлык кысаларында чаралар үткөрү турында» 2016 елның 21 мартындагы 452-р номерлы күрсәтмәсе.